

Estonia juurdeehitus: lahendust veel ei paista

Kuigi mitme valdkonna eksperdid eesotsas muinsuskaitsetega on teravalt arvustanud plaani rajada Estonia teatri kõrvale teatrimaja juurdeehitis, pole samas kellelgi kahtlust, et tänavu 110-aastaseks saav hoone on ooperi- ja balletiteatrile ammu kitsaks jäänud.

Estonia juurdeehitis on pealegi juba 2021. aastast kultuurkapitali eelisrahastatavate objektide nimekirjas.

Estonia ooperiteatri juhatuse esimees Ott Maaten ütles Postimehele, et kuna juurdeehitis seisab riiklikult oluliste objektide nimekirja tipus, on nad eesmärgi nimel juba tükk aega tegutsenud. Tema sõnul on vaja kõigepealt välja töötada lähtetingimused, et korraldada konkurss parima arhitektuurilahenduse saamiseks. Appi on kutsutud selle ala tunnustatud ekspert, arhitekt Tõnu Laigu, kes andis lahenduse mahu analüüsi üle juba eelmisel suvel.

Kolm eesmärki

«Lisaks ruumiprogrammile on juurdeehituse mahu analüüsil kolm põhilist eesmärki,» selgitas Maaten. «Esiteks peame säilitama võimalikult palju vana hoonet – vana ja uus peavad olema ühendatud, et teater saaks tervikuna toimida. Teine eesmärk on praegu maa all olevate bastionide säilitamine, need tuleks välja kaevata ja avalikkusele nähtavaks teha. Kolmas eesmärk on, et hoone peab olema rahvale pidevalt avatud, mitte nagu praegune Estonia, kuhu pääseb vaid õhtul etendusele või kontserdile minnes.»

Maateni sõnul näitab arhitekti analüüs, et uude hoonesse mahub ära kõik teatrile vajalik.

Tallinna linnavalitsuse ja Rahvusooperi Estonia ühiskomisjoni liikmed

Tallinna poolt Linna strateegiaameti juht Raido Roop (komisjoni esimees), strateegiakeskuse ruumiloome ja kompetentsikeskuse juht Kaidi Põldoja, muinsuskaitse osakonna juhataja Boris

postimees.ee

Rahvusooper Estonia
Estonia teater
Ott Maaten
Teater

Dubovik, kultuuri- ja spordiameti juhataja Hillar Sein **Estonia poolt** Estonia Seltsi juhataja Mart Mikk (komisjoni aseesimees), endine muinsuskaitseameti peadirektor Siim Raie, TalTechi insereriteaduse abiprofessor Jaan Kuusemets, arhitektide esindajana Toivo Tammik, üldpoliitiliste teadmiste kandjana Jaak Allik

29. septembril 2022 alustas tööd Tallinna linnavalitsuse ja Rahvusoperi Estonia ühiskomisjon, kelle ülesanne on kaaluda läbi juurdeehituse plussid ja miinused, ning kui ülekaal jääb miinustele, siis analüüsida ka võimalikke muid asukohti. Komisjon on jõudnud juba järeldusele, et kui jutuks tuleb uus hoone, siis saab selle rajada vaid riigi või munitsipaalkinnistule. Seda arvesse võttes on võimaluste ring aga ahtake.

Estonia juurdeehituse eskiis andis möödunud aastal uue keelendi – punane kast.

Postimees

Rahvusoper Estonia juurdeehituse mahueskiis.

Rahvusoper Estonia

Ühe variandina on olnud arutuse all Tallinna Sadama pakkumine. «Meil on käimas detailplaneerimine ja saame selle käigus pakkuda teatri ehitamiseks üht suuremat hea asukohaga maatükki,» lausus Tallinna Sadama juhatuse esimees Valdo Kalm. «See jääb meie kruisiterminali poole ja usume, et väärikas kultuuriobjekt merekaldal toob meile rohkem turiste Soomest ja Rootsist. Uhke operimaja on ka maamärk, sellised on olemas juba paljudes maalima mereäärsetes linnades.»

Tallinna strateegiadirektor, linnavalitsuse ja Rahvusoperi Estonia tulevikukontseptsiooni komisjoni esimees Raido Roop ütles, et järgmisel koosolekul 12. jaanuaril esitavad oma seisukoha juurdeehitise ruumilise lahenduse kohta linna muinsuskaitjad – peale komisjoni alalise liikme Boris Duboviku Henri Kuningas, Eero Kangur ja Ragnar Nurk.

Palju teemasid

«Kõik keskkonnakaitsega ja muinsuskaitsega seotud piirangud on üle vaadatud – et millised neist võivad juurdeehitusele

saatuslikuks saada ja millised mitte,» lausus Roop.

«Keskonnaalaste piirangutega on lihtsam toime tulla. Estonia pool on arendanud edasi eri eskiise, mis erinevad neist valgetest karpidest, mida esialgu meedias tutvustati. Laigu analüüsi on tutvustatud ka linnajuhtidele ning linnaplaneerimisameti muinsuskaitse osakonnale.»

Teemasid, mida analüüsida, on Roobi sõnul terve hulk, linnavaatekoridoridest hoone ülalpidamiskuludeni.

«Muinsuskaitse peab vastama, kas üldse saab, ja finantsanalüüs näitama, kuidas saab,» võttis ta kokku kaks kriitilisemat küsimust. «Linnalt tuli juurdeehitusele alguses kiire eitav vastus. Muinsuskaitsest öeldi selge ei, keskkonna- ja kommunaalamet viitas keskkonnaalastele piirangutele ning sellele, et Tammsaare park on looduskaitse all. Parki on tehtud hiljuti investeeringuid, seal on uus paviljon, 1905. aasta meeleavalduse mälestusmärk ja nüüd ka Pätsi pea. Kui aga Estonia hoopis mujale viia, jääb selle vana maja juurde n-ö hambaauk ja keegi seal enam ei käiks. Veel ühe olulise kultuuriobjekti kadumine südalinnast on halb, vanalinn niigi juba tühjaks valgunud.»

Toivo Tammik, arhitekt, Konstantin Pätsi monumendi autor

Praegu on Pätsi pea ümber suhteliselt suur ja kasutamata linnaruum, tänu juurdeehitusele tõmbuks see kokku ja muutuks kammerlikumaks. Pätsi pead võib nihutada sinnapoole, kus praegu on mõned puud, mille eluiga ei pruugi aga enam pikk olla. Sel juhul paigutuks Päts tulevase lahenduse ja olemasoleva paviljoni vahele.

Muinsuskaitse ekspertiisi suhtes olen ma optimistlik, sest arhitektuuri ja ka muinsuskaitse ajalugu on ju eelkõige ümberehitamise ajalugu. Ehituskehandeid täiendatakse pidevalt, et need üldse ajaproovile vastu peaksid. Ka Estonia teatrihoonele on juurdeehitus vajalik, et see saaks majana edasi toimida. Täiendamine ja laiendamine on alati mõistlik, keelamise paradigma hakkab ümber saama.

Kais Matteus, muinsuskaitseameti osakonnajuhataja

Muinsuskaitseamet kuulab ära ekspertide seisukohad ja edastab

neid arvesse võttes 2021. aasta maikuus linnvalitsusele enda seisukoha. See ütleb selgelt: mitte toetada Estonia juurdeehituse kavandamist visualiseeringus esitatud mahus. Riigikogu kultuurikomisjon tegi siiski sellise otsuse, nagu ta tegi.

Margus Allikmaa, kultuurkapitali juhatuse esimees

Kultuurkapitali poolt vaadatuna saab Estonia juurdeehitusest rääkida võib-olla alles aasta pärast, igatahes mitte enne, kui on teada linna seisukoht, kas on võimalik ehitada või mitte.

Linnapea esialgne seisukoht oli ju juurdeehitust välistav, kuid ootame ära läbirääkimiste tulemused Estonia ja linnavalitsuse vahel. Meil pole siin praegu midagi teha.

Riin Alatalu, rahvusvahelise kinnismälestiste nõukogu (ICOMOS) asepresident

ICOMOSi Eesti haru andis Estonia juurdeehituse kohta eitava hinnangu, kuid rahvusvahelisele tasandile ei ole me veel läinud, sest tundub vara olevat. Ootame ära, ehk laheneb see asi siiski kodus.